

EurEau

Rue du Luxembourg 47-51,
B-1050 Brussels, Belgium
Tel: +32 (0)2 706 40 80
Fax: +32 (0) 2 706 40 81
secretariat@EurEau.org
www.EurEau.org

EurEau kirjalik seisukoht vee ja põllumajanduse osas

Kokkuvõte

Nii põllumajandus kui vesi on eluks hädavajalikud. Ent aina enam mõjutab põllumajandus joogiveevarude kvantiteeti ja kvaliteeti, vastavalt oma liigse veevõtu ja intensiivse inimtekkeliste ainete kasutamise kaudu.

Põllumajandustootjate ja vee-ettevõtete vaheline vabatahtlik koostöö mõjutab taimekaitsevahendite või maakorralduse osas tehtavaid valikuid positiivses suunas. Siiski ei saa sellised projektid asendada, vaid üksnes täiendada õigusaktidest tulenevaid selgeid nõudeid, sh eesmärgid, piirmäärasid ja tähtaegu. EurEau nõuab ettevaatusprintsipi, (saaste) tekkekohal kontrollimise printsipi ja „saastaja maksab“ põhimõtte täielikku rakendamist.

EurEau kutsub üles järjekindlusele ja ühtsusele õigusraamistikus (ühises põllumajanduspoliitikas (ÜPP), nitraatide direktiivis, taimekaitsevahendite määruses, biotsiidide määruses ja veealastes õigusaktides), nõuetekohasele rakendamisele, vastastikusele mõistmisele ja koostööle.

Samuti kutsub EurEau üles rakendama veepoliitika raamdirektiivi artikli 7 lõikeid 2 ja 3, mis on olulised veevarude kvaliteedi ja joogivee tootmiseks vajalike puhastustoimingute seisukohast.

EurEau leiab, et kemikaale tuleb jätkuvalt reguleerida üksnes ohupõhisest lähenemisviisist lähtudes. Kokkupuude kemikaalidega peab jääma kemikaalide lubamisele eelneva riskianalüüsi osaks.

1. Sissejuhatus

Vesi on eluks hädavajalik. See on väärtuslik ressurss, mida tuleb kaitsta saastumise eest. Põllumajandusel on tõendatav mõju nii veevarude kvaliteedile kui kvantiteedile ning sellest tulenevalt taolise vee kättesaadavusele, mis on sobilik inimtarbimiseks, ilma et seda oleks reguleerivas raamistikus sätestatuga vastavusse viimise eesmärgil vaja eelnevalt puhastada.

Põllumajandus on eluks hädavajalik. Ühiskond ei toimi ilma tervisele ohutu, tagatud ja taskukohase toiduvaruta, või peab suurendama mujalt maailmast sissetoodava toidu hulka. Põllumajandus ei ole jätkusuutlik ilma usaldusväärse, kontrollitava ja kvaliteetse veeallikata.

Vesi ja põllumajandus on lahutamatu seotud ning kumbki sektor toimib teisest nii otsesest kasu saades kui seda mõjutades. Nõuetekohaste põllumajandustavade abil on võimalik vähendada setete kandumist pinnasest veekogudesse, mille tulemuseks on puhtamad joogiveevarud, mis nõuavad vähem puhastamist. Valgalal rakendatavate tegutsemistavade abil on võimalik aeglustada üldist veevoolu, millest võidavad nii veevõtjad ahela järgmises etapis kui keskkond; ning mõnedes liikmesriikides pakuvad veepuhastusprotsessis tekkivad tahked jäätmed toitainerikast mullalisanidit põllumajandustootjatele.

Samas kasvab inimtekkeliste ainete nagu fosfori, nitraatide, pestitsiidide, veterinaaravimite ning nende metaboliitide ja muundumissaaduste intensiivsest kasutamisest tulenev mõju joogiveevarude kvaliteedile. Varem või hiljem võivad need ained sattuda veeringlusse ning jõuda joogiveevõtuks tarvitata veevarudeni, mis võib avaldada kahjulikku mõju vee-ettevõtete võimekusele tagada vastavus tervisele ohutule joogiveele kehtestatud regulatiivsete kvaliteedistandarditega ilma veepuhastust rakendamata.

Nii põhjavesi kui pinnavesi on veeringluse põhielemendid ning sellisena kaitse all. Need on olulised kui tervisele ohutu, tervisliku ja puhta joogivee ressursid nii täna kui tulevaste põlvkondade jaoks. Veetarnijail peab olema ligipääs piisavatele ja usaldusväärsetele allikatele, mis on kaitstud reostuse eest. Selle saavutamiseks tuleb veevarusid kaitsta kaitsevööndite abil. Teisisõnu, mõned piirkonnad tuleb kõrvale panna, et neid saaks kasutada veevõtuks täna ja tulevikus.

2. Kontroll tekkekohal – võtmeprintsiipt

ELi seadusandlus rajaneb ettevaatusprintsiiibil, (saaste) tekkekohal kontrollimise printsiiibil ja „saastaja maksab“ põhimõttel¹. Neist põhimõtetest koosneb filosoofia, millele toetuvad veepoliitika raamdirektiiv ning tiptasemel ja kaugemaleulatuv Euroopa kemikaalide-alane seadusandlus, nagu REACH määrus, taimekaitsevahendite määrus, biotsiidide määrus ja kosmeetikatoodete-alased õigusaktid.

Selleks, et kliendi kraani jõuaks tervisele ohutu, tervislik ja puhas joogivesi, eelistavad joogivett tootvad vee-ettevõtted torusuudmetöötluse asemel keskenduda veekvaliteedi parandamisele selle allikal. Kahjuks ei ole

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 191, lõige 2.
~ 2/6 ~

seda filosoofiat tegelikkuses mitmel pool võimalik rakendada. Vajaliku veepuhastuse miinimumini viimiseks tuleb astuda samme, mis vähendavad põllumajanduse mõju veele, töötades välja ja rakendades vabatahtlikkusel ja koostööl rajanevaid häid tegutsemistavasid.

Vee-ettevõtted võivad ja pakuvadki põllumajandustootjatele rahalist toetust kasutatavate taimekaitsevahendite või maakorraldust puudutavate valikute tegemisel. Need meetmed on sageli kulutõhusamad kui torusuudmetöötlus.

Väga sageli arvavad liikmesriigid, et põllumajandusest joogiveevarudele tulenevate mõjudega tegelemiseks piisab põllumajandustootjate ja vee-ettevõtete vahelistest koostööprojektidest. EurEau rõhutab, et selline koostöö on vabatahtlik, ning püüab ületada vastuolusid, mis valitsevad põllumajandusalastes õigusaktides lubatu ja joogiveevarude kaitsmiseks vajaliku vahel. Niisiis ei saa sellised projektid asendada, vaid üksnes täiendada õigusaktidest tulenevaid selgeid nõudeid, sh eesmäärke, piirmäärasid ja tähtaegu.

Rahaliste stiimulite kasutamisel tuleks keskenduda tulemusele, milleks on joogiveevarude (pinnavee või põhjavee) kaitse.

3. Õigusraamistik

ELi seadusandluse portfell on mahukas, kuid vajab enam järjekindlust ja ühtsust, ülevaatamist ja nõuetekohast rakendamist liikmesriikide tasandil, selleks et see arvestaks põllumajandusest tulenevaid mõjusid joogiveevarudele ja joogivee kvaliteedile.

Teadvustada tuleb vee ja põllumajanduse vastastikust suhet. EurEau kutsub üles järjekindlusele ja ühtsusele õigusraamistikus (ÜPP, nitraatide direktiiv, veepoliitika raamdirektiiv ja prioriteetsete ainete direktiiv, taimekaitsevahendite määrus), õigusaktide nõuetekohasele rakendamisele, vastastikusele mõistmisele ja koostööle.

Õigusaktides tuvastatud puudused tuleb lahendada (ELi õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi) REFIT ja parema õigusliku reguleerimise kaudu nii kiiresti kui võimalik, selleks et luua Euroopas kindel ja jätkusuutlik sidusus vee ja põllumajanduse vahel.

Näiteks tuleb prioriteediks seada ÜPP läbivaatamine ja taimekaitsevahendite määruse (1107/2009) ülevaatamine ning nitraatide määruse piisav rakendamine, sest tegelikkuses ei kaitse ükski neist joogiveevarusid ühtselt ja järjekindlalt.

Lisaks sellele tuleb luua põhjalik seos mainitud põllumajanduspoliitika, veevarude poliitika (veepoliitika raamdirektiiv ja selle tütaridirektiivid) ja tervishoiupoliitika (joogivee direktiiv) vahel, võttes eriti arvesse kliimamuutusi ja põllumajandusest tingitud liigset veevõttu.

Üle tuleb saada praegusest kapseldunud mõtlemisviisist (keskkonna peadirektoraat, põllumajanduse peadirektoraat ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraat).

Lisaks olemasolevatele õigusaktidele tuleb vastavalt välja töötada ka tulevase õigusaktide ettepanekuid. Vee taaskasutuse teema on tõusnud poliitilisse päevakorda seoses kasvava survega veevarudele mitmel pool Euroopas. EurEau leiab, et vee taaskasutus on eriti asjakohane veevaestes piirkondades ega peaks seetõttu muutuma ELi-üleseks kohustuseks. Standardid ja kord peaksid arvesse võtma joogiveevarude (pinna- või põhjavee) kaitset, sealhulgas põllumajanduslikel eesmärkidel taaskasutatud vee võimalikke mõjusid.

EurEau arvates on üldsuse teenimise seisukohalt äärmiselt oluline, et esmatähtsaks peetakse kulutõhusa joogivee olemasolu koduseks tarbimiseks, mille eesmärgil on tagatud eelistatud ligipääs veevarudele, ning see peaks olema saavutatav ilma, et see kahjustaks põllumajanduse kasvu.

3.1 Taimekaitsevahendid

2009. aastal Euroopa institutsioonide poolt heaks kiidetud niinimetatud „pestitsiidide pakett“ (määrus nr 1107/2009, direktiiv 2009/128/EÜ ja määrus (EÜ) nr 1185/2009) loob raamistikku pestitsiidide lubamisele ja säästvale kasutamisele ning nõuded põllumajandustootjate poolt koos avaldusega esitatavatele dokumentidele. Lisaks luuakse prioriteetsete ainete direktiiviga jälgimisnimekiri ainetest, mida analüüsitakse seoses võimaliku lisamisega kontrollitavate ainete loetelusse. Kõige värskem kontrollnimekirja tööversioon sisaldab rida taimekaitsevahendeid.

Taimekaitsevahendite kasutamine, selleks et rahuldada ühiskonna toiduvajadusi, ja sellega kaasnevad võimalikud ohud inimestele ja keskkonnale peavad olema omavahel tasakaalus. Taimekaitsevahendite range autoriseerimisprotsess on hädavajalik, selleks et tagada veevarude kaitstus nende ainete eest ning viia negatiivsed mõjud miinimumini või neid ennetada.

Rangete keelustamise kriteeriumide sisseviimine taimekaitsevahendite määruse viimasel läbivaatamisel annab tunnistust, et Euroopa seadusandja on teadlik vajadusest tegeleda taimekaitsevahendite mõjuga keskkonnale. Need nõuded hakkavad kehtima aga alles tulevikus, kui pestitsiidide tootjad alustavad loa taotlemist uute toimeainete kasutuselevõtuks. EurEau avaldab kahetsust, et Komisjon ei ole seni täielikult defineerinud endokriinfunktsiooni kahjustavaid omadusi.

EurEau usub, et ainete keelustamine tuleks otsustada rakendades **ohupõhist lähenemisviisi**, mis tähendab, et ainet hinnatakse selle ohu (aineomaste kahjulike omaduste) alusel inimestele ja keskkonnale, võtmata arvesse kokkupuudet ainega.

Taimekaitsevahendite määruse nõuete osas käsitleb EurEau järgnevaid artikleid, millele tuleks anda hinnang nii kiiresti kui võimalik:

3.1.1 Taimekaitsevahendite määruse artikkel 4 lõige 3

Määruse nr 1107/2009 artikkel 4 lõige 3 sätestab: "Hea taimekaitsetava kohaselt kasutatav taimekaitsevahend vastab realistlikke kasutustingimusi arvestades järgmistele nõuetele:

b) " sellel ei ole kohest või hilisemat kahjulikku mõju inimeste, kaasa arvatud haavatavate elanikkonnarühmade, või loomade tervisele, seda nii otseselt kui ka joogivee (**võttes arvesse joogivee töötlemisel moodustuvaid saadusi**) ... kaudu,..."

Sellega seoses pöördus EurEau 2009. aastal tervise- ja tarbijaküsimuste peadirektoraati ning palus pestitsiidide ja metaboliitide hindamise suunisdokumendi läbivaatamist. Meile teadaolevalt ei ole sellele järgnevalt tööd alustatud ei tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi ega Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) pädevusalas, mis ei ole artikli 4 lõike 3 nõuetekohase rakendamise seisukohast vastuvõetav.

3.1.2 Taimekaitsevahendite määruse artikkel 44 lõige 1

Sellele lisaks seob määruse nr 1107/2009 artikkel 44 lõige 1 pestitsiidide lubamise nõuded veepoliitika raamdirektiivi tingimustega:

„Liikmesriik vaatab loa läbi, kui ta jõuab järeldusele, et direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 1 punkti a alapunkti iv ja punkti b alapunkti i ning artikli 7 lõigete 2 ja 3 tingimusi ei ole võimalik täita.“

See nõue on eriti oluline veevarude kaitse seisukohalt, kuid seni puudub läbipaistvus selle rakendamise ja nõudega seonduvate kogemuste osas Euroopa institutsioonide poolt.

3.2 Vajadus rakendada veepoliitika raamdirektiivi artikli 7 lõiked 2 ja 3

Veepoliitika raamdirektiivi artikli 7 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et kindlakstehtud veekogud täidavad veepoliitika raamdirektiivi artiklis 4 sätestatud eesmärgi ja kohaldatava veepuhastusrežiimi alusel saadav vesi vastab joogivee direktiivi nõuetele.

Lisaks sellele sätestab veepoliitika raamdirektiivi artikli 7 lõige 3, et liikmesriigid tagavad kindlaksmääratud veekogudele vajaliku kaitse eesmärgiga hoida ära nende kvaliteedi halvenemine, et vähendada joogivee tootmiseks vajalike veepuhastustoimingute ulatust.

EurEau seisukohast on liikmesriigid need nõuded tähelepanuta jätnud. Seda järeldust toetab asjaolu, et riiklikke meetmeprogramme analüüsides selgub, et puuduvad meetmed vajaliku joogiveevarude kaitse saavutamiseks. Üks võimalus neid nõudeid tugevdada ja liikmesriike nende nõuetekohasel rakendamisel toetada on selgitada artikli 7 lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuete mõtet.

Seetõttu tervitab EurEau Komisjoni otsust veepoliitika raamdirektiiv 2019. aastal üle vaadata, kuid samas ootab, et uus Komisjon, kes seda teostab, tegeleks eespool mainitud probleemidega.

Lisateavet

EurEau poliitika seisukohad käsitlevad üksikasjalikumalt mitmeid teemasid, kus vesi ja põllumajandus kattuvad. Seisukohad on kättesaadavad EurEau veebilehel (eureau.org).

Mis on EurEau?

EurEau on Euroopa veesektori häälekandja. Esindame 29 Euroopa riigi vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutajaid, kes tegutsevad nii avalikus kui erasektoris.

Meie liikmeteks on Euroopa rahvuslikud vee-ettevõtjaid koondavad ühendused. EurEau koondab rahvuslikke vee-asjatundjaid, selleks et kujundada üheskoos Euroopa veetööstuse seisukohti küsimustes, mis puudutavad veekvaliteedi juhtimist, ressursitõhusust ning vee kättesaadavust Euroopa kodanikele ja ettevõtetele. EurEau sekretariaat asub Brüsselis, kust koordineeritakse ligikaudu 200 liikmesorganisatsioonist ja vee-ettevõttest pärit eksperdi tööd ning otsitakse ühiste seisukohtadele toetust ELi otsustajate hulgas.

Meie liikmed töötavad selle nimel, et puhas vesi oleks alati kättesaadav ning jõuaks seejärel taas ohutult veeringlusse. Meil on kanda oluline roll veekeskonda varitsevate ohtude teadvustamisel. Oma ligi 500 000 töötajaga annab Euroopa veesektor olulise panuse Euroopa majandusse.

EurEau

Rue du Luxembourg 47-51,
B-1050 Brussels, Belgium
Tel: +32 (0)2 706 40 80
Fax: +32 (0) 2 706 40 81
secretariat@EurEau.org
www.EurEau.org